

Udelenia mestských práv

Udelenia mestských práv osade Lethesín, ktorá sa mala odvtedy volať Congesberg sa stalo za vlády uhorského kráľa Karola Róberta z Anjou. Listinu s udelením mestských výsad vydal na panovníkov príkaz župan Alexander, krajinský sudca a kastelán viacerých hradov na Považí. V spomínanom dokumente bol menovaný podľa nemeckého práva dedičný richtár Henrich Hornich (foto. Na základe spomínanej listiny získalo mesto nasledujúca práva a slobody:

1. Samostatná správa mesta s právom voľby výkonného organu (mestskej rady), ktorá zvyčajne pozostávala z 12 radných alebo konšelov. Mesto však malo štatút kráľovského vrchnostenského mesta, a tým pádom najvyšším správnym orgánom bola vrchnosť. Z tohto poddanstva sa mesto nikdy úplne nevymanilo (až do zrušenia poddanstva).
2. Trhové právo, mesto mohlo organizovať pravidelné týždenné trhy.
3. Právo míľové zaručovalo, že v okruhu jedenej míle od mesta mohli pôsobiť remeselníci iba s jeho súhlasom.
4. Právo vykonávania všetkých remesiel.
5. Právo súdnictva zabezpečovalo dedičnému richtárovi súdnu i výkonnú právomoc s výnimkou ťažkých zločinov vraždy, zbojníctva a podpaľačstva, kedy musel byť prítomný kráľov zástupca.
6. Právo oslobodenia od mýta pre občanov mesta.

Pre úplnosť dodávam, že názov mesta Congesberg sa zrejme nikdy výraznejšie „neuchytil“, lebo v nasledujúcich rokoch sa stretávame s názvami odvodenými od pôvodného Jesesin (1254) ako napríklad: Jachathin (1384), Jothasyn (1514). Súbežne s týmito názvami sa už však začali používať i pomenovania približujúce sa dnešnému menu: Civitas Nova (Nové Mesto, 1358) alebo Nowe Mesto (1438). Názov Nové Mesto má súvis s rokom založenia mesta, teda spomínaným letopočtom 1325 a faktom, že bolo založené na nemeckom práve rovnako ako blízka Žilina. Tá bola v uvedenom roku mestom už dávnejšie (pred rokom 1312), a preto bola Žilina považovaná za staré mesto a Kongesberg za nové, z čoho sa neskôr vyvinulo práve pomenovanie Nové Mesto.

Mário Janík

Použitá literatúra:

- GALVÁNEK, Viliam : Vznik a osídlenie Kysuckého Nového Mesta II. časť. In *Kysucké Nové Mesto kedysi a dnes*. Kysucké Nové Mesto : MsNV, 1965.
STRAŇAN, Milan : *Kysucké Nové Mesto*. Žilina : RUN, 2001.
VELIČKA, Drahomír : Paralelne používané historické názvy kysuckých obcí. In *Terra Kisucensis III*. Turzovka : OZ Terra Kisucensis, 2010.